

IN MEMORIAM 170 години от рождението на Васил Левски

На 18 юли се навършват 170 години от рождението на най-великия син на България Васил Левски. Едва ли могат да се намерят думи, за да се изрази величието на делото на Левски. Левски е символът на възродената жажда за свобода. Левски е личността, от която България винаги ще има нужда. За това нека всички заедно да почетем кръглата годишнина от рождението на Апостола. Неговата саможертва е неподражаем пример за поколения българи. Нека заедно да запазим в душите и сърцата си спомена за Дякона. Нека да предадем на българите от утрешния ден заветите на Апостола на свободата.

Васил Иванов Кунчев е роден на 6/18 юли 1837 година в Карлово в семейството на занаятчията Иван Кунчев и Гина Караиванова. Учи в Карловското взаимно училище, а след това в Старозагорското класно. Под влияние на вуйчо си хаджи Василий през 1858 година Васил Кунчев става манастирски послушник под името Игнатий, а две години по-късно става и дякон. През пролетта на 1862 година от Карлово през Ниш двадесет и пет годишният дякон Игнатий отива в Белград и постъпва в Първа българска легия, организирана от Георги Стойков Раковски. Тук Васил Кунчев получава първото си бойно кръщение в битката с турския гарнизон на 3 юни същата година.

След неуспеха и разтурянето на легията, Левски се връща в България. По донос на вуйчо си хаджи Василий е арестуван и за кратко лежи в затвора в Пловдив. Със застъпничеството на д-р Р.Петров, лекар в Първа българска легия и на руския вицеконсул в Пловдив - българина Н.Геров, той е освободен. Известно време е учител в село Войнягово, Карловско (1864-1866) и в добруджанското село Еникьой (1866-1867).

През ноември 1866 година Левски отива в Яш, за да търси връзка с Г. Раковски и да разбере бъдещите му политически планове. По това време активизирането на българската емиграция е свързано с подготовката на четите на Панайот Хитов и Филип Тотю. По препоръка на Раковски Левски е избран за знаменосец в четата на Хитов, която през 1867 година след тримесечен преход по Балкана се спасява на сръбска територия. Повечето от четниците се включват в състава на организираната през есента от Добродетелната дружина Втора българска легия в Белград.

Васил Левски също постъпва в легията, но претърпява сериозна операция. По-късно прави опит да се свърже със своите другари, но е арестуван в Зайчар и прекарва известно време в затвор. След разгрома на четата на Стефан Караджа и Хаджи Димитър в горещото лято на 1868 година, българската политическа емиграция преживява криза.

Левски се завръща в Румъния и също преосмисля досегашния опит. През зимата на 1868 година той се запознава с Христо Ботев. Васил Левски усеща, че неуспехите се дължат до голяма степен на политическата апатия вътре в страната. Той започва да търси изход в целенасочената и последователна агитация в България, в ангажирането под различни форми на възможно повече слоеве от българското общество. И се решава да провери правилността на своите разбирания на практика.

На 11 декември 1868 година с параход от Турну Мъгуреле Левски тръгва за Цариград. От османската столица започва първата обиколка на Апостола на свободата във вътрешността на страната, която е подпомогната от Българско общество и е финансирана лично от Димитър Ценович с тридесет турски лири (турската лира е златна монета, равна на 100 или повече гроша).

До 24 февруари 1869 година, когато се връща в Румъния, Левски посещава Пловдив, Перушица, Карлово, Сопот, Казанлък, Сливен, Търново, Ловеч, Плевен, Никопол. Целта на тази обиколка е да се набере информация за реалното състояние, за степента на готовност за борба и за политическите настроения на българското население.

След двумесечен престой в Букурещ Левски предприема втора обиколка в България (1 май - 26 август 1869). Иван Касабов, който стои зад политическата група Млада България, отпечатва Прокламацията от името на Привременното правителство в Балкана, която трябва да легитимира действията на Васил Левски. Той посещава Никопол, Плевен, Карлово, Пловдив, Пазарджик, Перушица, Стара Загора, Чирпан, Сливен, Ловеч, Търново, Габрово, Севлиево, Трявна. Някои изследователи приемат, че по това време Левски създава и първите комитети в Ловеч, Плевен, Карлово и другаде, но тези твърдения се основават на несигурни документални податки, главно мемоарни свидетелства.

От август 1869 до май 1870 година Левски е във Влашко. Взема участие в дейността на читалище

"Братска любов". Подписът му е сред тези на 24-те лица, упълномощили Димитър Ценович и Любен Каравелов да вземат участие в Учредителното събрание в Браила за създаване на Българско книжовно дружество (септември 1869 година). От това време са интензивните контакти на Левски с Любен Каравелов, който на 7 ноември 1869 година издава брой първи на своя политически вестник "Свобода". Около неговата редакция се групират съмишленици, които ще поставят началото на новата организация - Български революционен централен комитет (БРЦК).

Но обединението около един център и една идея не се оказва лесно осъществимо. След продължителни разгорещени спорове как на дело да се приложат вижданията на съмишлениците около БРЦК, през пролетта на 1870 година Левски напуска Букурещ и решава сам да се заеме с осъществяването на идеята за създаване на комитети вътре в родната страна и с практическата подготовка на неизбежната революция.

Макар дейността на Левски през 1870 година да е слабо документирана, установено е, че за около година и половина той изгражда широка комитетска мрежа. Начело на Вътрешната революционна организация (ВРО) Дяконът поставя Ловешкия комитет, а постоянните връзки с емиграцията се осъществяват по специално изградени конспиративни канали, основният от които минава през Турну Мъгуреле чрез търговеца Данаил Хр. Попов. През есента на 1871 година Васил Левски с помощта на Ангел Кънчев изготвя Проектоустав на БРЦК, известен като Наредата на работниците за освобождението на българския народ. Документът е разпратен на частните революционни комитети и на дейците в емиграция, за да бъде обсъден. Апостолът натрупва богат идеен и практически опит и в края на 1871 и началото на 1872 година тактическите му виждания за осъществяването на бъдещата революция са прецизирани и оповестени в обширната кореспонденция, която той поддържа.

С разрастването на комитетската мрежа в страната и за по-добро координиране на действията с комитетата в Букурещ става очевидна необходимостта от провеждане на общо събрание. То се провежда в румънската столица от 29 април до 4 май 1872 година. След продължителни дискусии делегатите приемат програма и устав и избират Любен Каравелов за председател на БРЦК. Левски получава пълномощно единствен да представлява БРЦК във вътрешността на страната и да ръководи работата от името на централното ръководство.

След Общото събрание Левски се завръща в България и пристъпва към структурни промени във Вътрешната революционна организация. Ловешкият централен комитет е приравнен по статут с останалите комитети. В практиката на комитетските дейци окончателно се налагат конспиративните принципи, тайната полиция и революционният терор.

През лятото и есента на 1872 година за улеснение и прецизиране на работата Левски създава и първите окръжни центрове. По същото време обаче се появяват и симптомите на криза в революционната организация, породени основно от липсата на пари. В известна степен те са резултат и от нарастващата съпротива срещу еднолични решения на Левски по важни стратегически и тактически въпроси.

В тази ситуация на 22 септември 1872 година Димитър Общи осъществява успешно обира при Арабаконак. В ръцете на комитетските дейци попадат 125 000 гроша. Скоро турската власт залавя извършителите. Предварителното следствие и съдебното дирене на Извънредната комисия установяват мащабите и дейността на Вътрешната организация и връзките и с БРЦК в Букурещ. Част от заловените, начело с Димитър Общи, правят самопризнания и разкриват ролята на Васил Левски. На път за Румъния, където трябва да се срещне с Каравелов, за да обсъдят ситуацията, Левски се отбива в Ловеч за комитетския архив. Вследствие на предателство сутринта на 27 декември 1872 година е заловен в ханчето на село Къкриня. Изправен е на съд в София. На 6/18 февруари 1873 година Васил Левски е обесен.

ВЪТРЕШНО СЪЮЗНА ИНФОРМАЦИЯ ССБ открива "Лятна практика 2007"

Съюзът на слепите в България открива от 01.06.2007 г. "Лятна практика 2007" за участие на незрящи млади специалисти, членове на организацията. В рамките на един календарен месец, независимо от

профила на обучение, ще се проведат мероприятия с цел:

- създаване на тясна връзка между младите хора и организацията като цяло; включване в активния живот на организацията /организационна и стопанска дейност/ съобразно образованието, констатираните професионални и личностни качества, мобилност, комуникативност и т.н.

- запознаване с историята и структурите на организацията и нейните поделения; изграждане на комуникативни качества, придобиване на навици, опитност и други допълнителни признаци.

С приоритет ще се включват млади специалисти от втори курс на обучение нагоре в областта на правото, икономиката и журналистиката.

Лятната практика протича по утвърден от председателя на ССБ индивидуален работен план.

Заявления по приложения образец се приемат в отдел "Човешки ресурси" от 01.05.2007 г.

За допълнителна информация желаещите могат да се обадят на тел. 02/812 70 13, мобилен: 0886 100 094.

ГЛАСОВЕТЕ НА НАШИТЕ КНИГИ Запознайте се с Вероника Лилова

Вече повече от 10 години гласът на Вероника Лилова е познат и харесван от незрящите любители на книгите. Нейният маниер на четене, подобно на Мария Захариева, се отличава с гладкост и ясна дикция.

Вероника е родена в Плевен на 12 юни 1958 г. Вярва в зависимостта на характера на човек от зодиакалния му знак и счита, че е типичен близък. Постоянно се разкъсва от двата лица на характера си - едното спокойно и хрисимо, а другото - кипящо от енергия и понякога доста конфликтно.

Средното си образование е завършила в Плевен - руска езикова гимназия, след което три последователни години кандидатства в Шуменския университет, специалност руска филология. Едва на третия път е приета и учи първата година от висшето си образование в Шумен. Там има късмет да срещне съпруга си, който по това време е завършвал военното артилерийско училище.

Във втори курс Вероника се прехвърля в Софийския университет и поради майчинство го завършва задочно.

Сега големият ѝ син е на 26 години, а малкият - на 23. Като малки децата ѝ много са боледували, което я принуждава доста време да си седи в къщи, и едва през 1987 г. Вероника започва работа като секретарка в строително предприятие, където работи 3 години.

Междувременно научава за съществуването на училището за деца с нарушено зрение, където по това време се търси възпитател с руски език. Започва работа там през 1990 г, и това е първият ѝ контакт с незрящи.

Сега, 17 години по-късно, Вероника Лилова е все още в училище "Луи Брайл", но вече като преподавател по руски език. За себе си смята, че е щастлив човек, както в личен, така и в професионален план.

- По какъв начин възприе незрящите, при положение, че това е бил първият ти контакт с тях?

- В началото бях малко стресирана, може би защото в училището имаше едно малко дете, което, спомням си, беше от Русе. Винаги, когато отидех на работа, го заварвах да плаче в столовата. Много страдаше за родителите си и това силно ме разстройваше - просто излизах навън и редовно си поплаквах. Тогава имаше в училището един колега, който много ми помогна да преодоля това състояние. Усещайки болката ми, редовно излизаше отвън с мен и ми говореше, че ще свикна, че е нормално за всяко дете да тъгува за родителите си. И така постепенно свикнах.

Сега учителката Вероника Лилова възприема незрящите деца просто като деца, не се отличават от останалите. Много от незрящите ѝ колеги - учители и възпитатели, са нейни близки приятели, много от тях са ѝ помагали, особено по време на следдипломната ѝ квалификация, която е на тема "обучение на зрително-затруднени". Вероника е на мнение, че понякога един незрящ човек може да се справя в ежедневието много по-добре от някои виждащи хора. Като преподавател с 10-годишна практика в

училището, тя отлично владее брайловата грамотност и работата със зрително-затруднените деца. Тъй като в часовете по полезни умения, които е водела в средата на 90-те е имало и тренировки за правилен изговор, Вероника е четяла на глас художествена литература на учениците от по-горните класове. В един от тези часове, нейна ученичка ѝ предлага да се яви на прослушване за четци в Съюза на слепите. Тъй като от малка е мечтаела да бъде говорител в радио или в телевизия, Вероника приема предизвикателството и след прослушването е одобрена за четец в звукозаписното студио на ССБ.

- Какви книги харесваш?

- Харесвам почти всякаква литература. Не обичам съзливите романчета и не харесвам фантастика. Обичам исторически романи и психодрами. Допада ми да чета и учебници, но зависи какви, защото ми се е случвало да записвам икономическа литература, което много ме затруднява. Обикновено и самата аз научавам нещо. Искам да кажа, че идвайки тук, влизайки в студиото, аз просто забравям за проблемите си и тази работа много ми допада.

- Твоето мнение за четците - задължително ли е да са актьори?

- Смятам, че най-добрият вариант е човек, който знае как да владее гласа си и който допълнително има вътрешно чисто човешкото усещане как да предаде даден текст. Комбинацията от тези две неща е най-доброто, защото за себе си усещам, че, нямайки актьорския професионализъм, се старая да компенсирам с изключително емоционално навлизане в текста. Чрез съпреживяване се опитвам по най-добрия начин да предам на читателите собственото си възприятие. Не знам доколко успявам.

- Опитваш ли се да играеш?

- То е по-скоро въпрос на вътрешно усещане, но когато се е налагало да чета някои по-сладникави романи с повече сексуални сцени, не че съм пуританка, но ми е било много трудно да ги пресъздам. Считам, че това са едни чисто лични интимни усещания и поне аз не обичам да им давам външен израз. Случвало ми се е да чета и по-натуралистични изрази, но в края на краищата всичко е въпрос на рутина - свикваш и не е толкова трудно да ги възпроизведеш.

- Мислиш ли за себе си, че имаш рутина точно в тази си дейност?

- Мисля, че донякъде да, но също така мисля, че човек цял живот научава по нещо ново. Случвало ми се е например, като слушам някои от колегите актьори, които четат, да си казвам, че не съм заникъде. Тези хора са толкова по-добри от мен! И въпреки това смятам, че продължавам да се уча.

Първата записана от Вероника книга е била точно от нелюбимите ѝ - Сандра Браун, а мечтата ѝ е да запише поезия.

"Много обичам любовна лирика, но доколкото разбрах, поезията по-трудно се записва и по-трудно се възприема, прочетена от някого на глас."

- Според теб, трябва ли да се провеждат срещи между четци и читатели?

- Определено да. Смятам, че такива срещи биха били много полезни, защото в края на краищата, читателите са тези, които ще ни кажат какво сме направили, доколко сме се справили и какво още можем и трябва да правим. Аз съм срещала читатели съвсем спонтанно и ненадейно те са ми казвали, че много харесват гласа ми и начина ми на четене, което естествено ми носи голямо удовлетворение.

- Мислила ли си за това, че гласът ти е съхранен на електронен носител и вероятно ще остане и ще бъде слушан от много поколения напред във времето?

- Никога не съм мислила за това, но определено е хубаво и вълнуващо. Кой знае обаче как ще се възприема, защото в нашето училище съм взимала за учениците произведения, записани преди много години от четци, които не познавам дори като имена и на мен лично, те ми звучат доста архаично. Самата интонация е друга, а и самата литература е била различна. Та може би донякъде е вълнуващо, че ще останеш в паметта, от друга страна, може би ще е и смешничко, знам ли?

- Какво би казала на читателите, които харесват твоето четене и на тези, които не харесват как четеш?

- На тези, които ме харесват благодаря и се радвам, че успявам чрез гласа и интонацията си да стигна до тях. А тези, които не харесват как чета нека се вслушат по-внимателно и може би ще усетят това, което бих искала да им предам.

Истината е, че няма книга, няма произведение, което да не съм прочела и със сърцето си, колкото и клиширано да звучи. Четейки, аз наистина преживявам всичко и искам то максимално точно и достоверно да стигне до съзнанието и душата на тези, които ме слушат.

Като човек, Вероника Лилова има слабост към цветята, което е почти нейно хоби. Била е пушач, но след като за втори път се е отказала, вече две години и половина не пуши. Развесели ме, като каза: "Обичам пийването", докато уточнихме, че става дума за чашка-две вечер със семейството ѝ, или в компания. Сподели, че семейството ѝ са купонджии и често се събират с приятели. Смята себе си за справедлив човек, особено по отношение на близките и учениците си. Като учител е строга и взискателна, между другото, гласът ѝ го издава. Общувайки с учениците, обаче, никога не забравя, че срещу себе си има личности и се отнася с уважение към тях.

- Имаш ли време да четеш книги за себе си?

- Имам време, но не го правя. Вероятно в студиото засищам този глад. Забелязвам, че в последните години чета за себе си предимно жълти вестници за разтоварване.

- Море, или планина?

- Море.

- Имаш ли любими ученици?

- Имам, но изобщо не го афиширам.

- А те дали го усещат?

- Не знам. /усмихва се/ Едното е много мъничко, за да го усети, а другата всички учители я харесват.

- Една такава симпатия стимулира или пречи?

- Зависи от детето. Всичко е като при големия човек, но при всички случаи е хубаво за самочувствието на ученика.

- Според теб, кое преобладава на книжния пазар - стойностната литература, или кичът? Доволна ли си от това, което се записва тук?

- Общо взето, досега съм имала късмета да чета повече сериозна литература. Лично аз не мога да се оплача, но в крайна сметка, подборът на книгите зависи и от читателите. Има читатели и читатели и ние сме длъжни да задоволяваме техните вкусове и потребности. В последно време животът ни е доста напрегнат и хората сякаш са склонни да четат по-лека и сладникава литература, за да се разтоварват. Затова не мога да бъда съдник. Вярно е, че когато са ми давали да чета книга, която не ми е допадала, вътрешно негодувам, но никога не съм си позволявала да проявявам претенции там, където работя.

- Имаш ли съзнанието за полезност в тази си работа?

- Да, определено да. Дай Боже да съм здрава, с удоволствие ще продължавам да идвам тук и да правя записи за вас.

Разговора води

Марина ПЕТКОВА

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Вести от Добрич

Денят е 14 юни 2007 г. Група членове на организацията - 16 на брой, се събрахме в чакалнята на гара

Добрич. Крайната цел е балнеосанаториума в гр. Вършец. Нощното пътуване, съпроводено с много вицове, смях и веселие, премина неусетно. Сутринта на гара Мездра се настанихме в чакащите ни два микробуса, които ни отведоха до санаториума "Свети Мина". Там по предварителна уговорка ни посрещна медицинският персонал - лекари и сестри. Настаниха ни в стаи с по 2 и 3 легла. Още същия ден ни назначиха процедури, които изпълнявахме преди обяд. Следобедите използвахме за разходка из града. Посетихме "Иванчова поляна". Там играхме на народна топка. Ходихме и до реката, където имаше много риба, която можеше да се хване и с ръка. На водопада се наслаждавахме на красивата гледка изваяна от природата.

На 18 юни ходихме до Клисурския манастир и до Минкови минерални бани. Разходихме се сред околностите на манастира, запалихме свещи за здраве и ободрени от преживяното се завърнахме във Вършец.

На 24 юни - Еньовден посетихме отново Иванчова поляна. Набрахме си много билки за здраве.

Наслаждавахме се и на музикалната програма - песни и танци, посветени на този празник.

Неусетно изминаха прекрасните дни прекарани в здравното заведение, което има статута на санаториум. Сърдечно благодарим на лекарите и медицинските сестри, които полагаха всекидневни грижи за възстановяването на нашето здраве.

На гарата в Добрич ни посрещнаха скъпите ни близки и познати.

Дълго ще помним прекараните дни в град Вършец.

Паунка ПЕЕВА

С един куршум - два заека

От 15 до 17 юни тази година се проведе фестивалът на старата градска песен "Под липите златен прах се рони".

"Под липите златен прах се рони"!

Колко е романтично! А когато отидеш в Стара Загора и усетиш аромата на липите, ще си помислиш, че се намиращ в парфюмериен магазин. Може би затова организаторите на Старозагорския фестивал на старата градска песен са избрали точно този месец за провеждане му. Цъфналите липи и прекрасната музика се сливаха в едно прекрасно и неделимо цяло.

Вокална група "Люлин" отпътува рано сутринта на 15 юни за Стара Загора. Пристигнахме в 11 часа, по най-бързия начин се настанихме в хотела и отидохме в стария театър, където се провеждаше фестивалът. Нашето представяне беше в 12:30 часа. Поради големите горещини след това освободих певиците да почиват, а аз останах да слушам до вечерта. В 17:30 часа изнесоха списъците с участниците във вечерния концерт - "Най-доброто от деня". Бяхме включени и ние. Във вечерните часове се представихме още по-блестящо.

Предупредиха ни да чакаме за резултат за гала-концерта на следващия ден. Но ние бяхме включени и в другия фестивал - "Нежни чувства" в град Пловдив. Проведохме разговор с директора на "Нежни чувства" г-жа Йоргова и датата на изпълнението ни там бе променена за 17-ти, неделя. На обяд в събота, 16-ти, напуснахме хотела и с багажите се придвижихме към театъра. Любезната организаторка на фестивала Таня Михайлова ни настани в една гримьорна и ни даде ключ. В 18:30 часа бяха обявени 20 наградени участници, между които бяхме и ние. По възходящ ред вокална група "Люлин" бе предпоследна. След нашето изпълнение на гала-концерта бяхме наградени с диплом, лауреатско звание и парична награда. Последна след нас беше група "Рамона" от града домакин. След това отпътувахме за Пловдив. Изморени от жегата пренощувахме в Рехабилитационния център и на сутринта в 9:30 часа бяхме в Профсъюзния дом, където се провеждаше фестивалът "Нежни чувства". Поради немного добрата организация участието ни беше насрочено за 14 часа. Състезателният ден завърши в 16:30 часа. Последва голямото чакане на решението на журито. Час по-рано изпратих певиците да съберат багажа от стаите, където ноцувахме. Ние с Рангел Попов останахме да получим наградата. Бяхме удостоени с диплом, лауреатско звание и първи том от "Събрани стари градски песни" на Николай Кауфман. Отпътувахме за София в 18 часа. И на двата фестивала ни наградиха за

най-добро изпълнение на авторската песен "Недей" по музика на Величка Гушева-Кърпарова, текст на Албена Алексиева и аранжиратор на Развигор Попов.

От сърце ви благодарим, приятели, за песента, която ни поверихте!

Най-сърдечно благодарим и на РУС София, че ни помогнаха да се изявим пред цяла България с участието ни на двата фестивала. С един куршум - два заека!

Райна МИТИНА, художествен ръководител на вокална група "Люлин"

ИНФОРМАЦИОННА БАНКА "ЗАРИ" Виното предпазва от кариес

Виното е ефикасен антимикробен агент и може да се използва за профилактика на кариес и инфекции на дихателните пътища

Умерената употреба на вино е добро антибактериално средство за предотвратяване на кариес, твърдят италиански стоматолози в изследване публикувано в юлския брой на списание "Journal of Agricultural and Food Chemistry", съобщи "Science Daily".

Ръководителят на групата доктор Габриела Гацани от университета в Павия коментира, че виното е използвано за дезинфекция още от древността. То също помага при сърдечносъдови заболявания и даже предотвратява развитието на ракови клетки. Освен това, както показват италианските изследователи, тази напитка съдържа антимикробни вещества, които защитават зъбите от кариес и предотвратяват развитието на някои болести на горните дихателни пътища.

За опитите си учените използват два вида италиански вина, закупени направо от кварталния магазин. Избрано е произволно червено и бяло вино. В лабораторията е премахнат спирта, който се намира в напитките, тъй като съединенията на етанола могат да повлияят на експерименталните резултати. След това в проби с вино са пуснати стрептококови бактерии, които предизвикват различни заболявания на носоглътката.

Резултатите показват, че виното е ефикасен антимикробен агент и може да се използва за профилактика на кариес и инфекции на горните дихателни пътища. Според Гацани червеното вино унищожава бактериите по-ефективно, в сравнение с бялото. Като цяло обаче антибактериалните свойства на вината не се различават значително.

Тествано е и действието на киселините, съдържащи се във вината, върху стрептококовите бактерии. Оказва се, че съдържащата се във вината киселина убива тези бактерии по-ефективно от самата напитка.

Така че, за да се предотврати кариес на зъбите е достатъчно да се изпива чаша вино на ден, заключават авторите на изследването. Но не използвайте виното като замяна на пастата за зъби, съветват те.

Оцветител в наденици и кюфтета предизвиква рак

Не купувайте месни продукти с оцветителя Е 128, предупреждава Европейската агенция за безопасност на храните

Широко разпространеният хранителен оцветител, използван при производството на наденици и кюфтета за хамбургери, може да доведе до развитието на раково заболяване. Това са показали последните изследвания на базираната в Парма Европейска агенция за безопасност на храните (European Food Safety Authority; EFSA), съобщава Ройтерс.

Вредната съставка, известна с името Red 2G, фигурира на опаковките на хранителните продукти като оцветител Е 128. Тестовите, проведени върху животни, показали, че след попадането в организма Red 2G се преобразува в канцерогенното вещество анилин, което освен тумори, предизвиква и вредни

генетични изменения в клетките на организма.

След направеното откритие Научният съвет на EFSA е анулирал всички действащи норми, определящи безопасната концентрация на Red 2G в хранителните продукти. Въпреки това, към момента Агенцията се въздържа от призива за пълна забрана на употребата на оцветителя в хранителната промишленост. С резултатите от изследванията е била запозната Европейската комисия, която заедно с националните правителства на държавите-членки на ЕС ще трябва да реши въпроса за евентуалното извеждане от употреба на Red 2G.

Медикаментозното лечение на наднорменото тегло помага на лекарствата за кръвно да действат

Използването на медикамент, който редуцира наднорменото тегло в комбинация с лекарства за контрол на високото кръвно налягане води до по-добър контрол върху хипертонията. Това стана ясно от първото по рода си проучване "Хипертония - затлъстяване - сибутрамин" (HOS Study), изследващо принципите на поведение при хипертоници със затлъстяване. Изследването беше оповестено от кардиолога д-р Борислав Георгиев в рамките на училище "Кардиология 2007". Събитието, което е сред най-големите форуми на кардиологичното общество се организира със съдействието на фирма "Abbott".

Според изследването мастната тъкан е най-големият ендокринен орган, който играе важна роля при редица метаболитни процеси. Учените са установили, че мастните клетки отделят хормони, наречени адипоцитокени. Те се произвеждат в по-големи количества при пациентите, страдащи от затлъстяване, и имат съществена роля в евентуалното последващо развитие на хипертония и диабет.

Данните от изследването сочат, че при наднормено тегло се наблюдава намалено производство на хормона адипонектин, който предпазва клетките на съдовете и намалява риска от развитие на атеросклероза. Високите нива на този хормон предпазват хората от сърдечносъдови увреждания и инфаркт на миокарда. Колкото е по-ниско обаче неговото количество, толкова е по-голям рискът от висок холестерол и развитие на диабет. Най-застрашени са пациентите, чиито нива на този хормон са под 5.5. Според данните от HOS изследването, жените произвеждат по-ниски количества от този хормон и затова по-често страдат от наднормено тегло.

"През втората половина на 20-ти век се наблюдава значителна промяна в модела на заболяемостта в световен мащаб", отбеляза в лекцията си д-р Донка Байкова, която също взе участие в училище "Кардиология 2007". Вече е налице епидемия от неинфекциозни заболявания в т.ч. сърдечносъдови болести (коронарна болест на сърцето, хипертонична болест, мозъчен инсулт), ракови заболявания, диабет, затлъстяване, остеопороза и др. Според Световната здравна организация, 60% от смъртността в световен мащаб се дължи на неинфекциозните заболявания. СЗО прогнозира, че до 2020 г. този процент ще нарасне до 73.

В България 65% от общата смъртност се дължи на сърдечносъдовите заболявания.

Нездравословното хранене, липсата на физическа активност и тютюнопушенето са основни фактори за развитие на ХНИЗ (хронични неинфекциозни заболявания).

"Пряка връзка има между затлъстяването, хипертонията и мозъчния инсулт, особено що се отнася до млади хора с тегло над 30% от нормата", отбеляза още д-р Байкова.

Затлъстяването е обратим фактор, който може да бъде повлиян благоприятно от храненето. В медицинската практика се прилага комплексният подход за лечение на затлъстяването, включващ промяна в начина на живот с няколко основни елемента: диетични режими, двигателна активност, промяна в хранителните навици и медикаментозна терапия.

Материал БТК

Стволови очни клетки ще лекуват слепота

Стволови клетки за лечението на свързана с възрастта макулна дегенерация - водеща причина за загубата на зрение - планират да използват британски учени, съобщават Ройтерс и Би Би Си.

Специалистите от Юнивърсити колидж, болницата "Мурфийлдс" в Лондон и университета на Шефилд вече са успели да възстановят зрението на няколко пациенти, страдащи от заболяването, като за целта са използвали клетки от очите им.

С дарение от 4 милиона лири, предоставено от пожелал анонимност американец, учените ще се опитат да извършат подобна операция, но с ретинални клетки, отгледани в лабораторни условия от стволови клетки.

Очаква се първите пациенти да бъдат лекувани чрез този метод до пет години.

Свързаната с възрастта дегенерация на макулата засяга около 25 процента от хората над 60 години във Великобритания и е причина за слепота при 14 милиона души в Европа. Заболяването се среща в две форми - суха форма, която се среща в 90% от случаите, и влажна.

Влажната форма се среща по-рядко, но причинява по-големи увреждания. Макулната дегенерация настъпва когато е увреден центърът на ретината. Тази част от ретината се нарича макула, благодарение на която човек вижда фините детайли. Когато тя е увредена, централното зрение е замъглено или затъмнено. Периферното зрение обикновено не е променено.

Д-р Линдън да Крус, хирург от болницата "Мурфийлдс", вече е оперирал няколко души с влажна макулна дегенерация. Той е взел клетки от здравата периферия на окото на пациентите и ги е трансплантирал в увредените участъци.

Процедурата се е оказала успешна, но при нея са възможни усложнения, отнема два часа и се налага извършването и на втора операция. За да я направят по-бърза, лесна и достъпна, специалистите от университета на Шефилд отгледали в лаборатория ретинални клетки от ембрионални стволови клетки. Учените смятат, че от получените по този начин клетки могат да бъдат направени "кръпки" с големина 4-6 милиметра. Инжектирането им в окото на пациента ще отнема само 45 минути. След време процедурата може да стане рутинна, подобно на операцията за премахване на перде. В тестовете с лабораторни плъхове специалистите са успели да възстановят зрението на гризачите.

ЛИЧНО МНЕНИЕ Заговор на петима държавници срещу болните и възрастните

Министрите Емилия Масларова и Радослав Гайдарски, управителят на Националния осигурителен институт Йордан Христосков, директорът на Националната експертно-лекарска комисия Кънчо Райчев и директорът на Агенцията за социално подпомагане Гергана Дрянска застават срещу 2,5 милиона възрастни български граждани. Те отчетоха, че не е престижно страната ни, като членка на Европейския съюз, да има толкова много хора с увреждания. Затова решиха от 1 януари 2008 г. трудово-експертните лекарски комисии (ТЕЛК) да приемат и разглеждат документите само на хора в трудоспособна възраст - от 15 до 65 години. Тези ръководни държавни фактори пренебрегнаха тревожното здравословно състояние на българската нация.

Не се съобразиха и с препоръките в тази насока на Световната здравна организация, на Европейската комисия и на Световната банка. По този начин няма да се допуска занапред инвалидизиране на лица над 65-годишна възраст, независимо от вида и степента на техните заболявания. От Нова година ТЕЛК и НЕЛК ще определят степен на работоспособност, а не на неработоспособност, както е сега. Петимата висши сановници определиха експертна група, която до месец да подготви проект на нормативна уредба, регламентираща медицинската експертиза на работоспособността на лицата преди пенсионна възраст. И то при положение, че сме световни шампиони по заболявания, твърди Минчо Коралски, ексминистър на социалното министерство и изпълнителен директор на Агенцията за хората с увреждания.

Вместо да вземе мерки да се подобри работата на ТЕЛК и НЕЛК, които добиха публична известност с използването от тях масови корупционни практики, държавата се готви да ги освободи от задълженията им да освидетелстват българските граждани, които са болни и се нуждаят от тяхната експертна оценка.

С предприетите стъпки за ограничаване възрастта на инвалидизиране у нас, страната ни ще стане първата в Европа с най-малък брой инвалиди.

Същевременно тя ще постави в условията на дискриминация, изолация и финансов недоимък 2,5 милиона възрастни, повечето от които са болни. За сметка на това обаче, дали ще се осигурят допълнителни финансови средства за онези, които са в работоспособна възраст? Вече трета поредна година над един милион безработни българи в работоспособна възраст са лишени от здравноосигурителни права и при необходимост сами си заплащат за оказаната им медицинска помощ. Няма право на безплатни лекарства или лекарства с намаление.

Затова, може би вече е време да се преобразуват съответните държавни структури, както следва: Министерството на здравеопазването да се преименува в Министерство на търговията и човешкото здраве, а министерството на труда и социалната политика да стане Министерство на антисоциалната политика.

Апелираме към Европейската комисия в Брюксел да спре поредното безумие на управляващите и гаврата с болното, изстрадало и изпаднало от законите на живота и справедливостта, тотално ограбено от собствената си държава, българско население.

Ако това не бъде сторено, следва Трибуналът в Хага да повдигне обвинение за престъпление спрямо човечеството срещу тайната петорка от наши именити държавници.

Съществуващата нормативна уредба за работата на ТЕЛК и НЕЛК следва да се запази, а корумпираните медици трябва да бъдат изгонени.

Тодор МИХАЙЛОВ

Бележка на редакцията:

Редакцията на списание "Зари" публикува без съкращения мнението на господин Михайлов и не носи отговорност за разсъжденията на автора.

ОБЩЕСТВО София - по-удобна и по-достъпна за незрящите

По инициатива на председателя на регионалната организация на ССБ в София - Асен Алтънов, като консултативен орган към организацията, бе създадена Комисия по рехабилитация, чиято основна цел е да съдейства за облекчаване на живота на незрящите в София и да улесни достъпа им до различни обекти от градската среда.

Комисията се ръководи от професор Владимир Радулов. Заедно с него ще работят доцент Мира Цветкова, д-р Петър Стайков, Хюсеин Исмаил, архитект Валери Йотов, Асен Алтънов и като представител на столичната община - Хари Хараламбов. На своето първо заседание, което се проведе на 28-и юни, участниците приеха да работят по предложената от проф. Радулов програма, в която са фиксирани най-неотложните действия за постигане на поставените цели.

Накратко ще ви запознаем с някои от основните моменти в програмата, както и с възникнали и възприети в хода на самото заседание идеи.

Комисията трябва да бъде активен фактор за решаване на проблема за възстановяването на дневния рехабилитационен център в София. Ясно е, че ако искаме да поставим работата по развитие на рехабилитационните услуги в София на здрава основа ще трябва да се направи всичко необходимо, за да се възстанови центърът, за да може там да се концентрират усилията по основните рехабилитационни дейности.

Най-добре е да се извърши отново подготовка на инструктори по ориентиране и мобилност, които от своя страна биха могли да организират такива курсове по места - извън рамките на дневния център. Членовете на комисията се обединиха около становището, че е необходимо да се направят предварителни проучвания за откриване на център по зрителна рехабилитация.

За да се подобрят транспортните услуги, комисията ще работи основно по следните направления:

Софийското метро

1. Преглед на състоянието на предпазните, ориентировачни полоси на метростанциите. Където няма такива, да бъдат поставени, а където те не отговарят на изискванията, да бъдат преправени по такъв начин, че наистина да са полезни за незрящите ползватели на метрото.
2. Да се направи в съответствие със стандартите за достъпност контрастната маркировка на вътрешните и външните стълбища на метростанциите.
3. Да се увеличат размерите на знаците на зрителната сигнализация на новите метростанции и да се проучат възможностите за подобряването на вече съществуващите.

Наземен градски транспорт

1. Да се работи за решаване на проблема с табелките, на които са изписани номерата на трамваите, тролейбусите и автобусите, като чрез органите на Столична община се наложи поставянето на такива табелки на равнището на погледа. По същия ред да се определи и стандартна големина на цифрите, за да могат те безпроблемно да се виждат от хора с увредено зрение.
2. Участниците в заседанието се информираха за провеждания във Варна технически експеримент по създаване и внедряване на говореща система за съобщаване на номерата на превозните средства от градския транспорт.
3. Да се положат усилия за възстановяване на добрата практика за съобщаване на спирките в превозните средства от мрежата на градския транспорт.
4. За по-доброто ориентиране и облекчаването на достъпа на лицата с увредено зрение до автобусите и тролейбусите от градския транспорт на възловите спирки като например Централна ЖП гара, Орлов мост, хотел Плиска, спирката срещу спортната палата и др., да се фиксират стоянки за спиране на отделните номера.
5. Да се уеднаквят и съгласуват със съответните транспортни фирми табелки за спиране на маршрутки и таксите от граждани с увредено зрение.

Подобряване на градската среда

1. Да се направят постъпки пред отговорните организации за незабавни промени на конструкцията и местоположението на обществените улични телефони.
2. РСО София активно да се присъедини към инициативите за защита на пешеходците, като се наблегне на спазването на необходимите за безпроблемното им придвижване разстояния между паркираните по тротоарите коли.
3. Да се поставят още звукови светофари в София.
4. Доцент Мира Цветкова обърна внимание на необходимостта да се отработят и възможностите за монтиране на двусигнални звукови светофари на кръстовища с еднаква интензивност на движението във всички посоки.
5. Петър Стайков предложи да се направи всичко възможно за поставянето на пешеходен надлез тип "Пасарелка" на особено опасните за преминаване от страна на незрящите граждани пътни артерии - бул. "Европа" при комплекса при "Успех", при Училището за деца с нарушено зрение на "Ломско шосе" и евентуално на други места, за които се докаже необходимост от такова решение.
6. Архитект Валери Йотов се ангажира да проучи цените и моделите на възможните "пасарелки".

Повишаване на самостоятелността и битовите улеснения

1. Да се възстанови производството на разработените през 1988 г. символни значки за хора с увредено зрение, като се регламентира тяхното използване.
2. Да се доставят и предложат за продажба достатъчен брой бели бастуни с различни размери, багажни етикети, етикети за маркиране на храни и други вещества.

3. Комисията да съдейства на ръководството на Съюза на слепите при формиране на политиката на снабдяване на съюзните членове с все повече специални технически средства.

Само няколко дни след заседанието Асен Алтънов и професор Владимир Радулов бяха приети от изпълнителния директор на Софийския Метрополитен. Специално за срещата Радулов беше подготвил снимки на ориентировачните настилки от метростанции в седем европейски страни. На срещата е било договорено, че ръководството на метрото ще направи всичко необходимо за отстраняване на неудобните за хората с увредено зрение ориентири. В съвсем близко време ще започне експериментално изграждане на ориентировачни полоси на метростанция "Опълченска", като ще бъдат поканени неவிждащи хора да пробват различни варианти и едва след това ще се премине към въвеждането на материалите, които те са оценили за най-подходящи. Одобрените на този етап ориентири са подобни на тези, които са използвани на метростанциите в Брюксел.

Димитрина МИХАЙЛОВА

Читалищен форум

На 3 юли т.г. в читалище "Славянска беседа" се проведе общо отчетно събрание на националното читалище на слепите "Луи Брайл". Лятната горещина не попречи на 102 души от членовете да участват в работата на този форум. Не липсваха и видни гости. Сред тях бяха заместник-кметът на район "Средец" Марин Жабински, завеждащият отдел "Култура" в района Румен Дамянов, председателят на Съюза на слепите в България Васил Долапчиев, председателят на Контролния съвет на Съюза Маньо Алексиев и председателят на софийската регионална организация на Съюза Асен Алтънов. В отчетния доклад на настоятелството подробно беше разгледана издателската дейност на читалището, работата със самодейни колективи и изпълнението на различни проекти. Обогащането на фонда от книги през отчетния период е протичало доста интензивно. Закупен е един нов принтер модел "Еверест", но най-голямата придобивка е голяма крачка напред в печатането на брайлова художествена литература. Със средства от японското посолство беше купен високопроизводителен норвежки принтер "Брайло 200", който в далечна перспектива решава проблемите с книгоиздателската дейност на читалището. Скоростта и качеството на печатането значително ще се подобри. Настоятелството изразява гореща благодарност на японския народ за неограничената помощ. През миналата година читалището е работило по два основни проекта - единият към Демократическата комисия на посолството на Съединените щати, а другият към Агенцията за хора с увреждания. По първия бяха преведени и издадени на брайл и говорещ вариант основни документи касаещи човешките права на инвалидите, а по втория беше направено аудиоописание на 6 филма, което се случва за пръв път в нашата страна. Единият от филмите е за първия председател на читалището акад. Петко Стайнов. Друг нашумял напоследък филм е за Рей Чарлз. В развитите страни подобна дейност е вече обичайна практика, а у нас това е първа крачка. С навлизането на дигиталната телевизия се създават възможности аудиодискрипция да се прави симултанно и на телевизионни предавания, но затова в България все още не се говори. Със средства от фондация "Лале" беше направен основен ремонт на трите апартамента, в които сега се помещава читалището. Книгохранилището е значително разширено и е обособен издателски център в една от стаите. Успоредно с това друго помещение е предвидено за интернет център, който ще бъде на разположение на слепите от София. В него ще има възможност да се провеждат и различни курсове. Читалището е работило и по други малки проекти към Министерството на културата свързани с обогатяването на книжния фонд и подпомагането на самодейните художествени колективи. През миналата година беше организирана изложба на ръкоделия и кулинарни специалитети, приготвени от слепи жени. Тя мина под шефството на съпругата на българския президент Зорка Първанова. На нея присъстваха много гости, сред които и дипломати. По случай 15 октомври - Международния ден на белия бастун - редовно се правят излети на слепи хора до специализираната

пътека в националния парк Витоша.

Самодейни състави от слепи и слабовиждащи изпълнители редовно участват в различни фестивали, от където се завръщат с грамоти и други награди.

В доклада на Проверителната комисия беше проследено движението на средствата през отчетния период и натрупването на дълготрайни активи. Един бегъл поглед показва, че без участие в проекти пълноценната дейност на читалището е немислима. През миналата година са похарчени около 98 хил. лв., а субсидията от общината е 59 хил. лв. Този факт красноречиво говори колко още средства са необходими, за да бъде отчетена посочената дейност.

В последвалите обсъждания на докладите Хюсеин Исмаил предложи читалището да регистрира уебсайт със собствен домейн. Той изказа задоволство от това, че се обръща внимание не само на брайловите книги, но и на електронните.

Председателят на читалището Спас Карафезов обясни, че му предстои среща с представител на "Майкрософт", на която ще преговаря за предоставянето безплатно или с намаление на софтуер, който ще позволи електронната библиотека да бъде достъпна за слепите от цялата страна, като те ще могат да теглят криги от нея през интернет. Тази дейност ще се извършва, като се съблюдават правилата свързани с авторските права.

Стоян Господинов попита кога най-после слепите от София ще могат да се събират във своя собствена удобна зала. Той повдигна болния въпрос за културен дом на незрящите от столицата. За съжаление на хоризонта не се очертава решаването на този въпрос.

Пламен Русанов попита защо преди в читалището са организирани срещи с видни културни дейци, а сега това не се прави. Г-н Карафезов обясни, че ремонтът е продължил много дълго време и затова е имало известно затишие, но новите условия сега позволяват отново да се възстанови тази дейност. Заместник-кметът на района г-н Жабински пожела по-нататъшни успехи на читалището и благодари за участието на вокално-инструменталната група "Веселите момчета" в концерт, организиран от общината в центъра на столицата.

Председателят на Съюза на слепите г-н Долапчиев подчерта: "Нашите две организации са обречени да работят заедно в партньорство. Ние трябва да мислим - каза той - за съвместно реализиране на проекти." След като беше гласувано приемането на докладите, последва кратък концерт на вокална група "Люлин" и "Веселите момчета". Конферансието на концерта Рангел Попов добави нещо, което всички изказали се по време на обсъжданията пропуснаха. Той поздрави председателя г-н Карафезов за връченото му наскоро държавно отличие орден "Кирил и Методи" II степен. Поздравът беше посрещнат с бурни аплодисменти.

Концертът зареди с лятно настроение присъстващите членове и те се разотидоха без следа от отегчение.

Йордан МЛАДЕНОВ

Новини от Европейския съюз на слепите

Тази година е обявена за Европейска година на равните възможности. По този случай Европейският форум на инвалидите организира подписка в защита правата на инвалидите на стария континент. Те представляват внушителна армия от 50 милиона души. Амбицията на организаторите е да съберат 1 милион подписа. Всеки желаещ да се подпише може да направи това онлайн на адрес www.1million4disability.eu или да изтегли формуляр за подписка от сайта на Европейския съюз на слепите. На формуляра трябва да се подписват минимум по 10 души. За да провери своята възможност да организира хората, Европейският съюз на слепите моли подписващите се през интернет да посочват в своите данни и това че са призовани от Съюза. Формулярите трябва да се изпращат в седалището на тази организация в Париж. Срокът за набирането на подписите 30 септември. На 4 октомври тя ще бъде връчена на президентите на Европейската комисия, Европейския парламент и португалското председателство. Призовават се в подписката да се включат не само слепите, но и техни близки. Три директиви на Европейската комисия предизвикват особени вълнения сред слепите хора. Първата

засяга либерализирането на цените на пощенските услуги и предаването им на концесия на частни фирми.. Европейският съюз на слепите се опасява, че това ще засегне безплатните пратки с брайлови материали. Счита се, че не са достатъчно защитени интересите на незрящите европейци.

Втората директива е свързана с достъпността на телевизионните предавания. В нея има клауза, която гласи, че телевизията трябва да бъде достъпна за всички. Опасенията са, че някои страни няма да я спазят поради големите разходи, които се налага да бъдат направени. Ето защо се призовават слепите граждани от страните-членки да се запознаят с директивата и да воюват за правата си.

Директивата за авторските права е третата тема за дискусия. Направено е специално проучване на университета в Амстердам, което показва, че тя е повече в полза на собствениците на авторските права, отколкото на потребителите на интелектуалните продукти. Това засяга достъпа на слепите до книги в дигитален формат. Очевидно предстоят още дискусии, в които се очаква активното участие на организациите на слепите в Европа.

Йордан МЛАДЕНОВ

ОФТАЛМОЛОГИЯ Клетъчни трансплантанти възстановяват зрението

Клетъчни трансплантанти успешно възстановиха зрението на мишки, които го бяха загубили, а това дава надежди, че методът може да бъде приложен и при хората, съобщи Би Би Си. Британски учени третираха животни, засегнати от очни заболявания, които са сходни с наблюдаваните при много хора. Учените им помогнали да прогледнат отново, като трансплантирали незрели стволови клетки на ретината в очите им. Резултатите от изследването са публикувани в сп. "Нейчър". Британски експерти приветстваха получените резултати, окачествявайки ги като смайващи. Ако тези резултати могат да бъдат приложени при лечение на човешки очни болести, това ще помогне на милиони хора, засегнати от различни заболявания - от свързано с възрастта дегенериране на макулата до диабет.

След като бъдат увредени, фоторецепторите на конусчетата и пръчиците в ретината не могат да се заменят. Предишни опити да се присадят стволови клетки, с надеждата, че те ще се превърнат във фоторецептори, завършиха неуспешно, защото клетките не се развиха достатъчно. В рамките на изследването учени от института по офталмология и детско здраве към лондонския "Юниверсити колидж" и очната клиника "Мурфийлдс" трансплантирали клетки, които са в по-напреднал стадий на развитие и са програмирани да се превърнат във фоторецептори. Учените отнели клетки от мишка, появила се на бял свят преди 3-5 дни - възраст, при която ретината е на път да се сформира.

След това клетките били присадени на животни, които били генно модифицирани така, че постепенно да губят зрението си - чрез подобен на срещащия се при хората пигментен ретинит или свързано с възрастта дегенериране на макулата. Трансплантите се оказали сполучливи - фоторецепторите били имплантирани и осъществили електрическа връзка със съществуващи у животното нервни клетки на ретината, а това е ключът, който му предоставя шанс да прогледне отново.

Тестовите показаха, че зеницата на гризача реагира на светлината и че е регистрирана активност на оптическия нерв, а това означава, че сигнали са изпратени до мозъка. Впечатляващо е, че узрялата ретина, за която досега се смяташе, че не притежава възстановителни способности, на практика може да поддържа развитието на нови функционални фоторецептори, заяви д-р Джейн Соудън, един от авторите на изследването.

ПИСМА НА ЧИТАТЕЛИ Поет на всички времена

ДО

РЕДАКЦИЯТА
НА СПИСАНИЕ "ЗАРИ"
СОФИЯ

Уважаема редакция,

Изпращам ви статията си "Поет на всички времена", посветена на големия наш лирик Димчо Дебелянов. На 27 март се навършиха 120 години от рождението на поета и е нужно да си спомним за него и да почетем паметта му. Дебелянов е един от най-обичаните български автори. Надявам се, че моят материал за нежния лирик ще зарадва читателите на списание "Зари".

С почитание: Костадин ПАПАЗОВ

Димчо Дебелянов е петото дете на Вельо Дебелянов и Цана Илиева. Той е роден на 27 март 1887 г. в Копривщица - град, разположен в едно от най-красивите кътчета на Средна гора и дал на отечеството ни бележити книжовници и големи революционери. Копривщица заслужено може да се гордее с богатата си история.

Съдбата не е благосклонна към поета. Когато умира баща му, той е само на девет години. Семейството му осиротява. Мизерията здраво ги сграбчва в прегръдките си. Изселват се в Пловдив при най-големия брат на Димчо - Иван, който е дребен чиновник. С една заплата той изхранва седем гърла заедно с майката на вдовицата. Мизерното съществуване на Дебелянови продължава, то оставя дълбоки рани в душевния мир на бъдещия поет. Димчо се затваря още повече в себе си, детството му отшумява без игри и без веселие.

Чете непрекъснато и постоянно обогатява умствения си кръгозор. Годишите се изнизват, момчето расте, изменя се, но тъжният спомен за детските дни не угасва никога. По-късно ще напише сонета "Пловдив", в който ще покаже цялата душевна буря разразила се над него с опустошителна сила:

"Как бяха скръбни моите детски дни!

О, колко много сълзи спотаени!

Тук първи път се моя взор стъмни

и безпощадна буря сви над мене.

До VI клас Дебелянов учи в пловдивската мъжка гимназия "Александър I", където в по-късните години се издава сп. "Ученически устрем". В един от броевете му се сочи с подчертана гордост, че тук са учили големите поети на България Пенчо Славейков, Пейо Яворов и Димчо Дебелянов.

Поетът продължава средното си образование в София, където брат му Иван е назначен на работа.

Димчо Дебелянов завършва с отличие гимназията, натрупал е солидни знания, чете в оригинал френски и руски поети - пионерите на френския и руския символизъм - Бодлер, Пол Верлен, Стефан Маларме, Абел Самен, Франсис Жам, Валери Мрюсов, Константин Балмонт, Андрей Белий, Александър Блок. Усилено пише стихове. Съществуването му е живот на несретник, на неудачник. Назначаван е на работа в метеорологическата станция, бива репортер, коректор. Дотяга му сивата делнична работа. В едно от писмата си пише, че му е омръзнала дейността на коректор - да чете и поправя глупостите на вестникарите. Често е безработен, дълго гладува, ходи с протрити ръкави и с изтърган панталон, а носи възвишена душа с високи нравствени качества. Исква да преодолее това противоречие в себе си, но е безсилен да го направи: "Живот-красота, о, живот-наслаждение, /докрай ли ще бъда разлъчен от теб!" - пише той в едно свое стихотворение. Действителността, в която живее, го отвращава, мечтае за един свят, красив, светъл, далече от всяка сивота и суета: "... в призвездни висоти да се издигна / над пропасти от смрад и суета." В тази неразрешимост на проблема произтича цялата трагедия на поета.

Донякъде късметът му проработва. Запознава се с Николай Лилиев, Георги Райчев, Димитър Подвързачов, които са утвърждаващи се имена в българската литература. Те долавят поетическия талант на Дебелянов и спомагат за поетическото му израстване. И така Димчовите стихотворения виждат бял свят и името му става популярно в литературните среди и сред почитателите на поезията, но начинът му на живот не се променя. Движи се в обществото на литературната бохема. Георги

Райчев, чиновник в една от гимназиите в София, спи в училището и приема Дебелянов с някои от другарите му да ношуват при него. В някоя от учебните стаи бездомниците свалят черните дъски и спят върху тях. Поетът се навърта около братята и сестрите си. Най-много живее при сестра си Мария. Тя е учителка, живее в Ихтиман, после в София. В Ихтиман се сближава с Гьончо Белев, един от най-верните му другари.

В същия град изгрява първата му любов с Иванка Дерменджийска, момичето с гълбовите очи. Тя е начетена учителка с богата поетична душа. Живеят повече разделени. Между двамата се завързва дълга кореспонденция. Не се забравя първото му писмо към любимото момиче, написано толкова искрено, толкова сърдечно и естествено, с поетическа сила, че ни поглъща изцяло.

Любовта въздейства благотворно върху чувствата на поета, разпалва вдъхновението му и ръката му реди чудни по форма и съдържание стихотворения. Веднъж отива у дома ѝ, но нея я няма. Докато я чака, нахвърля едно стихотворение от три строфи, което записва на корицата на методиката ѝ. То започва така:

Потокът стене в долината,
отеква спомен в всеки звук -
тук нявга двамата със нея
пристъпвахме един до друг."

Гьончо Белев, в един от спомените си за Дебелянов, пише: "Любовта често му поставяше криле и тогава той целият се преобразяваше. Просто летеше."

Любовта на Димчо към момичето от Ихтиман не върви винаги гладко, прекъсва се за дълго, не по негова вина. И той обиква Мария Василева, също учителка. Нарича я Звънчето, защото притежавала сребърен като на камбанка глас. От тази нежна любов се ражда елегията "Аз искам да те помня все така". За мен това е най-нежното стихотворение в българската любовна лирика. Който прочете тая елегия, трябва да е с ограничен интелектуален кръгозор, трябва да не е обичал никога, за да остане чужд на красотата, която носи това произведение.

Димчо Дебелянов е от най-четените поети у нас за всички времена. Той е една от ярките звезди в съзвездието - Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Кирил Христов, Николай Лилиев и Христо Ясенев. Но тази негова слава идва след смъртта му. Приятелите му са малко, зложелателите му - много. Братята му по перо се отнасят със завист към таланта на Димчо..

Дебелянов си отива от света огорчен, самотен, забравен. Там, на фронтната линия, в последното си стихотворение "Сиротна песен" ще изрече верни слова, напоени с горест:

"Ако загина на война,
жал никого не ще попари, -
изгубих майка, а жена
не надох, нямам и другари."

Той приживе не бе дооценен, не бе признат от литературната мисъл като цяло. Пречеше му се. Дори и Яворов, един от великаните в българската поезия, не приема да бъде отпечатан в списание "Съвременна мисъл" сонета "Грижа", който е един от бисерите в Дебеляновата лирика. Трябвало е да се намеси Димитър Подвързачов, за да попадне това стихотворение на една от страниците на списанието. Жалко, но факт! Тази неправда и днес се шири в литературния ни живот - властна, наранителна, разрушителна. Владимир Русалиев, авторът на "Бездомник в нощта", ще въздъхне: "Колко малко щастие е видял той (Дебелянов). А колко много страдания." Такава е тъжната истина! Изкушава ме мисълта да цитирам като завършек думите на Николай Райнов, един от приятелите на поета: "Тогава Димчо още не беше велик, а аз - още по-малко; той беше поет, комуто отказваха печатане не само в списания, дето обнародваха свои "трудове" безусловни бездарници, но и в издания, пълнени от люде, скарани със самия правопис, (а за граматиката и дума да не става)."

Да, Димчо Дебелянов се радва на голяма популярност, признава се твърде високата му дарба на поет, но това всеобщо признание става едва когато на Южния фронт в 1916 година вражеският куршум прекъсва неспокойния ритъм на сърцето му.

Димчо Дебелянов си отива млад от този свят, във възрастта на Ботев, но подобно на Ботев остава безсмъртен в историята на новата българска литература.

Костадин ПАПАЗОВ, гр. Стамболийски

По случай 120-ата годишнина от рождението на Димчо Дебелянов ще припомним на читателите ни някои от безсмъртните творби на най-нежния лирик в българската литература.

ДА СЕ ЗАВЪРНЕШ В БАЦИНАТА КЪЩА...

Да се завърнеш в бащината къща,
когато вечерта смирено гасне
и тихи пазви тиха нощ разгръща
да приласкае скръбни и нещастни.
Кат бreme хвърлил черната умора,
що безутешни дни ти завещаха -
ти с плахи стъпки да събудиш в двора
пред гостенин очакван радост плаха.

Да те присрещне старата на прага
и сложил чело на безсилно рамо,
да чезнеш в нейната усмивка блага
и дълго да повтаряш: мамо, мамо...
Смирено влязъл в стаята позната,
последна твоя пристан и заслона,
да шъпнеш тихи думи в тишината,
впил морен поглед в старата икона:
аз дойдох да дочакам мирен заник,
че мойто слънце своя път измина...

О, скрити вопли на печален странник,
напразно спомнил майка и родина!

АЗ ИСКАМ ДА ТЕ ПОМНЯ ВСЕ ТАКА...

Аз искам да те помня все така:
бездомна, безнадеждна и унила,
в ръка ми вплела пламнала ръка
и до сърце ми скръбен лик склонила.
Градът далече тръпне в мътен дим,
край нас, на хълма, тръпнат дървесата
и любовта ни сякаш по е свята,
защото трябва да се разделим.

"В зори ще тръгна, ти в зори дойди
и донеси ми своя взор прощален -
да го припомня верен и печален
в часа, когато Тя ще победи!"
- О, Морна, Морна, в буря скършен знак,
укрий молбите, вярвай - пролетта ни
недосънуван сън не ще остане
и ти при мене ще се върнеш пак!

А все по-страшно пада нощ над нас,
чертаят мрежа прилепите в мрака,
утеха сетна твойта немощ чака,
а в свойта вяра сам не вярвам аз.
И ти отпущаш пламнала ръка
и тръгваш, поглед в тъмнината впила,
изгубила дори за сълзи сила. -
Аз искам да те помня все така...

ПОМНИШ ли, помниш ли тихия двор,
тихия двор в белоцветните вишни? -
Ах, не проблясвайте в моя затвор,
жалби далечни и спомени лишни,
моята стража е моят позор,
моята казън са дните предишни!

Помниш ли, помниш ли тихия двор
шъпот и смях в белоцветните вишни? -
Ах, не пробуждайте светлия хор,
хорът на ангели в дните предишни -
аз съм заключеник в мрачен затвор,
жалби далечни и спомени лишни,
сън е бил, сън е бил тихия двор,
сън са били белоцветните вишни!

Елегията е публикувана за първи път в сп. "Родно изкуство", кн. 2 от 24.11.1914 г.

ПРАЗНИЧНО 15 Август - Голяма Богородица

Успение Богородично е най-големият от всички празници, посветени на Богородица. Народът ни го нарича Голяма Богородица или Голяма Черква и почита Божията Майка като покровителка на майчинството и на жените, като пазителка на семейното огнище.

Счита се, че празникът Успение на Пресветата Богородица е установен от Апостолите. Разказите за чудесното възнасяне в плът на Божията Майка на небето се отнасят към IV век; за него споменават блаж. Августин и Йероним, а Йерусалимският патриарх Ювеналий (420-458) утвърждава пред император Маркиан достоверността на тези разкази. Денят на празнуване на Успение е установен от император Маврикий (592-602). Блажената кончина на Света Богородица е прославена в каноните на св. Козма Майумски и св. Йоан Дамаскин.

От далечни времена празникът се предшества от пост, който съединява в себе си два древни поста: някога едни християни са постили преди празника Преображение Господне, а други - преди Успение на Пресветата Богородица. Константинополският събор, свикан през XII век, по времето на патриарх Лука, определя всички християни да спазват Успенски пост - от първи до петнадесети август.

Празникът продължава девет дни; неговото отдаване се извършва на 23 август.

Най-старото място, свързано с култа към Св. Богородица, е храмът "Успение Богородично" в Йерусалим. Той е издигнат през IV век върху мястото, където според преданието е било положено тялото на Божията майка в Гетсиманската градина. Запазеният и до наши дни каменен градеж обаче е от XI век - тогава кръстоносците обновяват стария храм.

"Наименованието Богородица - пише Антиохийският патриарх Йоан - е съставено от много Отци и е употребявано от тях и писмено и устно. Никой от църковните Отци не е отхвърлял това название;

напротив - мнозина са се ползвали от него и при това - знаменити." Такива са: св. Игнатий Богоносец, св. Юстин Философ, св. Иринея - епископ Лионски, св. Дионисий Александрийски - отци от II и III век; св. Атанасий Велики, св. Йоан Златоуст, св. Василий Велики, св. Ефрем Сирий - църковни Отци от IV век.

"Който отрича, че Мария е родила Бога, той няма да види славата на Неговата Божественост" - възкликва св. Ефрем Сирий.

Св. Атанасий Велики, св. Йоан Златоуст, св. Василий Велики, св. Григорий Богослов, а след тях и много други употребяват в произведенията си името Богородица. св. отец Прокъл - Константинополски архиепископ - в едно свое слово за Рождество, на поставения му въпрос: "Ти мечтаеш да видиш нещо невиждано - нима жена може да роди Бог?" дава великолепен отговор: "Аз не казвам, че жена може да роди Бог, аз казвам, че Бог може да се въплъти и да се роди от жена, защото за Него всичко е възможно."

В православната българска традиция на празника се освещава в църква новото грозде. Християните вярват в чудодейната сила на Божията Майка и отправят към нея горещи молби за здраве, семейно щастие и берекет.

Наскоро три чудотворни икони на Света Богородица пристигнаха в София за молебена, отслужен от патриарх Максим за спасяването на българските медицински сестри в Либия.

От Троянския манастир пристигна чудодейната икона "Пресветая Богородица Троеручица", от Рилската Света обител - най-малко познатата Богородица - "Осеновица", а третата икона на Божията майка пристигна от Бачковския манастир.

Цяла седмица продължи поклонението пред трите чудотворни икони на Света Богородица пред храма "Св. Александър Невски".

На 15 август празнуват и всички жени, които носят името Мария, а както е известно всяка втора жена на света се казва Мария.

По случай големия християнски празник - Успение на Пресвета Дева Мария - редакцията на списание "Зари" пожелава на своите читатели здраве, щастие и по-голяма вяра в доброто. А на всички Марии пожелаваме да са все така хубави, весели и засмени и да почерпят за здраве и късмет!

По материали от сайта pravoslavieto.com

ПРОЕКТИ Техническа помощ на Института за публична администрация и европейска интеграция за разработване на програми и провеждане на обучение за малцинства и уязвими групи

ОБУЧЕНИЕ

1. Проектът

Настоящият проект има за цел да подпомогне интеграцията на етнически и културни малцинства и уязвими групи в обществото чрез създаването на равни възможности за тяхното участие в държавната администрация на всички нива.

Проектът се изпълнява от SICI-Dominus (Испания) с финансовата подкрепа на Европейския съюз.

2. Концепцията

Проектът се изпълнява в съответствие с политиката на Република България за административна реформа и принципите на прозрачност и равни възможности. Законодателството регламентира назначаването на държавни служители да става след задължителен конкурс. За да бъдат допуснати, кандидатите трябва да имат висше образование. То е необходимо и за кандидатстване за обучителните възможности, които проектът предлага, тъй като подготовката е предназначена единствено за позиции на държавни служители.

Ролята на Института за публична администрация и европейска интеграция е да провежда

първоначални обучения за новоназначените служители и квалификацията на работещите в администрацията, за да се развива капацитета на публичния сектор в България. Повече информация за института може да намерите на следния уебсайт:

<http://www.ipaei.government.bg>.

3. Обучения

Програмите, които ще бъдат разработени по проекта имат за цел да подготвят участниците (представители на малцинствата и уязвимите социални групи) за кандидатстване в държавната администрация и минаване през конкурс за назначаване. В периода от септември до октомври 2007 ще бъдат проведени 6 пилотни обучителни сесии по 8 дни всяка, като ще се използва специализирана програма и разнообразни материали. Обучението ще подобри мотивацията на участниците, ще развие техните знания и умения и така ще подобри възможностите им за кандидатстване в държавната администрация и успешно преминаване на конкурсната процедура.

Модул 1. Институциите на Европейския съюз - 1,5 дни

Модул 2. Структура, мисия и оперативен модус на държавната администрация - модернизация и реформа на държавната администрация, принцип за обслужване на едно гише, бюджетни процедури и др. - 2,5 дни

Модул 3. Мотивация. Изисквания към държавните служители - длъжностна характеристика, позиции и възможности за развитие, къде може да се намери информация, как се кандидатства (представяне на регистъра на административните структури) - 2 дни

Модул 4. Практически упражнения и симулация на конкурс - тест, концепция, технически бележки, интервю, представяне на опита на успешни кандидати от целевите групи - 2 дни

4. Бихме желали да наблегнем на следната информация:

* Обученията ще се проведат в 6 града в страната.

* Материалите и средата ще бъдат адаптирани, за да отговарят възможно най-добре на специфичните потребности на участниците. Можете да ги опишете във формуляра за кандидатстване.

* Пътните и дневни разходи и нощувките на одобрените кандидати ще бъдат покрити от проекта. Няма такса за участие.

* След обучителните занимания, право на ваш избор е да прецените дали да кандидатствате или не. Проектът не се занимава със самите процеси на конкурса и назначението в държавната администрация. Този проект ви дава възможност да се подготвите отлично за конкурса.

Участниците в обучението ще бъдат хора с висше образование, които искат да кандидатстват за позиция в държавната администрация и принадлежат на поне една от целевите групи на проекта:

Етнически и културни малцинства;

Хора с увреждания;

Лице в неравностойно положение на пазара на труда:

* Безработни младежи

* Безработни младежи с трайно намалена работоспособност

* Безработни младежи от социални заведения, завършили образованието си

* Продължително безработни лица

* Безработни лица - самотни родители (осиновители) и/ или майки (осиновителки) с деца до 3-годишна възраст

* Безработни жени над 50-годишна възраст, безработни мъже над 55-годишна възраст

Ако ви интересува и отговаряте на условията за кандидатстване, моля подайте документите си по ел. поща, факс или на адрес:

SICI Dominus

ул. Деница № 3, кв. Лозенец

гр. София 1421

тел: 92 9632493, 92 9632495

факс: 92 8660660

e-mail: training@sicidominus.com

Крайният срок за подаване на формуляри за кандидатстване е средата на август 2007. Формулярите за кандидатстване могат да бъдат свалени от уебсайта на Съюза на слепите. Повече информация ще бъде предоставена и в някои от следващите издания на списание "Зари".

СЪРЕВНОВАНИЯ ПО ГРАМОТНОСТ София

На 4 юли софийската РСО организира конкурс за бързо и правилно четене и писане на брайл.

Безспорна истина е, че въпреки напредъка на информационните технологии, всеки незрящ, който не владее брайловото писмо е практически неграмотен. Затова конкурсът можеше да се определи и като съревнование по грамотност на незрящите участници.

Записалите се 15 души се съревноваваха в две категории - завършилите училище за слепи и самообучилите се браелисти. Те бяха оценявани от жури в състав: председател Петър Стайков и членове - Йордан Младенов и Марина Петкова.

Като цяло участниците показаха доста високо ниво.

Безспорен фаворит сред дванадесетте участника в категорията на обучавалите се в училище за слепи бе Румяна Димитрова - студентка по икономика на масмедиите в УНСС. Тя прочете непознат текст за рекордното време от 50 секунди, при това без нито една грешка. Съвършена в граматическо и в правописно отношение бе и диктовката на Руми.

На второ място се нареди съименничката ѝ Румяна Каменска с резултат при четене 1,04, а на трето - Снежана Иванова, много опитен браелист, но в случая с резултат 1,09. И двете допуснаха, макар и минимален брой, грешки на диктовката - съответно една и четири.

От тримата участника в категорията самообучили се, единият се наложи да бъде дисквалифициран, тъй като показва много посредствено ниво и ниска степен на брайлова грамотност. На първо място се класира Живка Павлова, следвана от Елена Александрова.

Задължително е да се отбележи, че сред неуспелите да се класират участници някои се справиха отлично с прочитането на текста, но допуснаха повече грешки на диктовката, което намали общия брой на точките им за класиране. Така се случи при Христо Марков, който прочете текста за минута и 13 секунди, но допусна 15 грешки при писането.

Победителите в този конкурс на есен ще премерят сили с победителите от конкурсите, организирани в останалите региони. Предстои провеждането на републикански конкурс по брайлова грамотност, където борбата ще бъде много оспорвана.

Съревнованието в София протече при много добра организация, благодарение на новоизбрания председател Асен Алтънов, който се бе погрижил всички участници и гости да се чувстват максимално комфортно. Между другото РСО София от години не е била организатор на подобни мероприятия.

Вероятно най-после настъпва времето на дългоочакваното раздвижване.

Марина ПЕТКОВА

Силистра

На 19.06.2007 г. в офиса на РСО Силистра се проведе конкурс по четене и писане на брайлов шрифт.

Участниците бяха разпределени в две групи: I-ва група - завършили училище за деца с нарушено зрение и II-ра група - преминали през съответните курсове или самоограмотили се. В I-ва група първото място спечели 28 годишната Ивелина Стефанова от Силистра, а във II-ра група първото място завоюва 32 годишната Росица Русева - също от Силистра.

Всички участници получиха парични награди от кмета на община Силистра инж. Иво Андонов по молба на председателя на РСО г-жа Стоянова. Раздадени бяха 2 първи награди от по 50лв., 2 втори награди от по 30 лв. и 2 трети награди от по 20 лв. Събитието бе отразено от местните медии: в."Силистренски бряг" и в."Избор". Бяха направени снимки за участниците. След това всички обядваха заедно в уютно заведение.

Румяна ДИМИТРОВА